

Функціонування та розвиток механізмів державного управління

УДК 338.24.:334.716

Балуєва Ольга Володимирівна

доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи

Донецький державний університет управління

Балуева Ольга Владимировна

доктор экономических наук, профессор, проректор по научной работе

Донецкий государственный университет управления

Balanceva Olga

Doctor of Economics, Professor, Vice-Rector for Scientific Work

Donetsk State University of Management

Лісютін Антон Ігорович

аспірант кафедри управління персоналом та економіки підприємства

Донецького державного університету управління

Лисютин Антон Игоревич

аспирант кафедры управления персоналом и экономики предприятия

Донецкого государственного университета управления

Lysyutin Anton

PhD Student in the Department of

Personnel Management and Enterprise Economics

Donetsk State University of Management

**НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ
НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА
ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЛЕГКОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УКРАИНЕ**

AREAS OF IMPROVEMENT OF GOVERNMENT REGULATION'S MECHANISM OF LIGHT INDUSTRY IN UKRAINE

***Анотація.** Визначено поняття «державне регулювання легкої промисловості» та основну його мету – формування перспективного і конкурентоспроможного вітчизняного виробництва. Доведено, що державна політика відповідно до покладених завдань забезпечує контроль недопущення монополізації ринків, охоплених інтегрованими виробничими системами легкої промисловості; контроль дотримання всіма учасниками фінансово-промислової групи екологічних стандартів і норм; контролю дотримання податкового, господарського й трудового законодавства. Оцінка динаміки розвитку промисловості України показала, що незважаючи на приріст промислового виробництва в Україні впродовж трьох останніх років, обсяг промислового виробництва скорочується. На основі регіонального аналізу визначено лідерів з виробництва продукції легкої промисловості (Львівська, Житомирська, Харківська, Дніпропетровська області, м. Київ).*

Доведено, що сучасна державна політика розвитку легкої промисловості потребує вдосконалення та визначення пріоритетних напрямків державної стратегії розвитку легкої промисловості.

Необхідність формування комплексного довгострокового соціально-економічного прогнозу розвитку легкої промисловості, створення привабливих умов для реалізації потенціалу підприємств легкої промисловості на регіональному рівні, формування нових стандартів виробництва товарів легкої промисловості в умовах євроінтеграції, стимулювання до інноваційного розвитку промисловості в Україні та покращення її конкурентоспроможності обумовили необхідність розробки ефективних напрямів удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості на державному та регіональному рівні (підвищення

конкурентоспроможності галузі, підвищення інвестиційної привабливості галузі, формування ефективних зовнішньоекономічних відносин в умовах євроінтеграції, забезпечення сталого розвитку регіонів).

Реалізація зазначених напрямів державного регулювання легкої промисловості забезпечить підвищення конкурентоспроможності легкої промисловості, інноваційний та інвестиційний розвиток галузі, підвищення інвестиційної привабливості легкої промисловості на національному та міжнародному ринку.

Ключові слова: державне регулювання, механізм, легка промисловість.

Аннотация. Определено понятие «государственное регулирование легкой промышленности» и основную его цель - формирование перспективного и конкурентоспособного отечественного производства. Доказано, что государственная политика в соответствии с возложенными задачами обеспечивает контроль недопущения монополизации рынков, охваченных интегрированными производственными системами легкой промышленности; контроль соблюдения всеми участниками финансово-промышленной группы экологических стандартов и норм; контроля соблюдения налогового, хозяйственного и трудового законодательства. Оценка динамики развития промышленности Украины показала, что несмотря на прирост промышленного производства в Украине в течение трех последних лет, объем промышленного производства сокращается. На основе регионального анализа определены лидеры по производству продукции легкой промышленности (Львовская, Житомирская, Харьковская, Днепропетровская области, г. Киев).

Доказано, что современная государственная политика развития легкой промышленности требует совершенствования и определения ее приоритетных направлений.

Необходимость формирования комплексного долгосрочного социально-экономического прогноза развития легкой промышленности, создание привлекательных условий для реализации потенциала предприятий легкой промышленности на региональном уровне, формирование новых стандартов производства товаров легкой промышленности в условиях евроинтеграции, стимулирование к инновационному развитию промышленности в Украине и улучшения ее конкурентоспособности обусловили необходимость разработки эффективных направлений совершенствования механизма государственного регулирования легкой промышленности на государственном и региональном уровне (повышение конкурентоспособности отрасли, повышение инвестиционной привлекательности отрасли, формирование эффективных внешнеэкономических отношений в условиях евроинтеграции, обеспечения устойчивого развития регионов).

Реализация указанных направлений государственного регулирования легкой промышленности обеспечит повышение конкурентоспособности легкой промышленности, инновационный и инвестиционный развитие отрасли, повышение инвестиционной привлекательности легкой промышленности на национальном и международном рынке.

Ключевые слова: *государственное регулирование, механизм, легкая промышленность.*

Summary. *In the article it is defined the concept “government regulation of light industry” and its main purpose - formation of perspective and competitive domestic production are defined. It is added that the government*

policy in accordance with the assigned tasks provides control over the prevention of monopolization of the markets covered by integrated production systems of light industry; monitoring compliance by all participants of the financial and industrial group with environmental standards and norms; control of compliance with tax, economic and labor laws. An assessment of the dynamics of industrial development in Ukraine has shown that, despite the growth of industrial production in Ukraine over the last three years, the volume of industrial production is declining. On the basis of the regional analysis, it were identified leaders in the production of light industry (Lviv, Zhytomyr, Kharkiv, Dnipropetrovsk, Kiev).

It is proved that the modern government policy of light industry development requires improvement and definition of its priority directions and the priority directions of the government strategy of light industry development are determined.

The need to formulate a comprehensive long-term socio-economic forecast for light industry development, to create attractive conditions for realizing the potential of light industry enterprises at the regional level, to form new standards for the production of light industry goods in the context of European integration, to stimulate innovative development of industry in Ukraine and to improve its competitiveness effective directions for improving the mechanism of government regulation are light industry at national and regional levels (increasing the competitiveness of the industry, increasing investment attractiveness of the industry, development of effective foreign relations in the context of European integration, sustainable development of regions).

Implementation of the mentioned directions of government regulation of light industry will provide increase of competitiveness of light industry, innovative and investment development of the industry, increase of investment attractiveness of light industry on national and international market..

Key words: *government regulation, mechanism, easy fishing.*

Постановка проблеми. Легку промисловість можна віднести до основних галузей соціального спрямування, розвиток якої є необхідною умовою покращення рівня життя населення. За останні роки в Україні практично не відбулось суттєвих зрушень у формуванні і реалізації пріоритетів в розвитку легкої промисловості, а спостерігається зменшення обсягів виробництва, моральне і фізичне старіння технологічного обладнання, відбувається відтік фінансових ресурсів та висококваліфікованих кадрів з галузі.

В умовах інтеграційних процесів розвиток легкої промисловості потребує структурних перетворень та формування такого механізму державного регулювання легкої промисловості, який би включав галузеві особливості ринку та забезпечував розвиток інноваційної діяльності підприємств. Удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості в Україні дозволить досягти стабільного функціонування галузі, конкурентоспроможності вітчизняних товарів на міжнародних ринках, стабільного добробуту населення, залучити фінансові ресурси для оновлення технологічного парку та створення нових виробничих потужностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з розвитком легкої промисловості розглядаються у працях Бродюк І. В. [1], Гавриленко Т.В. [1], Гончарова Ю.В. [2], Дейнеко Л.В. [3], Касьян Л. Е. [4] та ін. У дослідженнях вітчизняних і закордонних авторів наведені визначення основних понять, пов'язаних з державним регулюванням промисловості, у тому числі легкої промисловості, сформовані й обґрунтовані принципи оцінки й аналізу розвитку відповідних механізмів. Однак визначення пріоритетних напрямків державної політики розвитку

легкої промисловості залишаються недостатньо вивченими у вітчизняній літературі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення пріоритетних напрямків державної політики розвитку легкої промисловості в Україні для підвищення конкурентоспроможності галузі в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання і підтримка легкої промисловості являє собою систему заходів економічного, науково-технічного, правового, соціального і організаційного характеру. Основна мета державної підтримки, як елемента державного регулювання легкої промисловості, полягає в формуванні перспективного і конкурентоспроможного вітчизняного виробництва.

Державна політика відповідно до покладених завдань забезпечує контроль недопущення монополізації ринків, охоплених інтегрованими виробничими системами легкої промисловості; визначення й контроль дотримання законодавчо встановлених мінімально припустимих соціальних параметрів (соціальних пільг, заробітної плати й ін.); регулювання зовнішніх ефектів діяльності та їх наслідків для навколишнього середовища; контроль дотримання всіма учасниками фінансово-промислової групи екологічних стандартів і норм; контролю дотримання податкового, господарського й трудового законодавства.

Незважаючи на приріст промислового виробництва в Україні впродовж трьох останніх років, промислове виробництво в Україні в 2018 році скоротилося на 3,5% в порівнянні з 2017 роком, зменшився його темп і порівняно із листопадом та склав 98,3%. У регіональному розрізі у 2018 році приріст промислового виробництва зафіксовано у 16, падіння – у 9 областях. Найкращі показники на Сумщині та Івано-Франківщині, де приріст досяг 10,0% [5].

Найістотніше скоротилося промислове виробництво у Луганській області – на 18,0%. До регіонів, яким у минулому році не вдалося спинити промисловий спад належать також Житомирська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Херсонська, Чернігівська області та місто Київ [5].

За регіональним рейтингом виробництва продукції легкої промисловості 2017 році перше місце з досить вагомим, найуспішнішим проривом 14,4% займає Львівський регіон, Житомирська область – 8,7%, Харківська – 8,5%, Дніпропетровська – 7%. П'ятірку лідерів завершує Київ, де виробництво легкої промисловості становить 6,9% від загального виробництва в країні [5].

Найменша кількість реалізованої продукції легкої промисловості спостерігається в Херсонській, Донецькій областях. Нестабільна суспільно-політична ситуація та терористичні акти на Сході країни, а саме у Донецькій та Луганській областях, призвели до спаду промислового виробництва. Ураховуючи, що вклад цих регіонів становить близько 16% загального по Україні валового регіонального продукту, негативні тенденції у цих областях, анексія Автономної Республіки Крим та нестабільна загальна соціально-економічна ситуація посилює загальні негативні тенденції розвитку регіонів та країни в цілому [6].

Законодавство у сфері регіонального розвитку, яке було сформоване протягом 1991-2018 рр., повинно було створити цілісну та взаємоузгоджену систему, що визначає перелік стратегічних і планувальних документів у сфері регіонального розвитку, визначає інституції, що формують і реалізують державну регіональну політику та проекти регіонального розвитку, а також визначити та закріпити джерела фінансування регіонального розвитку. Проте, чинні на сьогодні закони та нормативно-правові акти уряду і Президента України не є

гармонізованими між собою. Вони побудовані на різних концепціях, містять різні пріоритети та способи правового регулювання.

Таким чином, сучасна державна політика розвитку легкої промисловості потребує вдосконалення та визначення її пріоритетних напрямків. До основних пріоритетних напрямків державної стратегії розвитку легкої промисловості можна віднести: високий рівень інтеграції науки, технології і виробництва; створення рівних умов для конкуренції; впровадження світових стандартів якості продукції та сертифікації; промислова, фінансова і торговельна інтеграція капіталу; раціональне використання енергетичних і матеріальних ресурсів; використання інформаційних технологій; формування конкурентного середовища адекватного світовим вимогам і підвищення конкурентних можливостей промислового потенціалу.

Необхідність формування комплексного довгострокового соціально-економічного прогнозу розвитку легкої промисловості, створення привабливих умов для реалізації потенціалу підприємств легкої промисловості на регіональному рівні, формування нових стандартів виробництва товарів легкої промисловості в умовах євроінтеграції, стимулювання до інноваційного розвитку промисловості в Україні та покращення її конкурентоспроможності обумовили необхідність розробки ефективних напрямів удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості на державному та регіональному рівні: підвищення конкурентоспроможності галузі, підвищення інвестиційної привабливості галузі, формування ефективних зовнішньоекономічних відносин в умовах євроінтеграції, забезпечення сталого розвитку регіонів (рис. 1).

Розроблені напрями удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості визначені шляхом дослідження та моніторингу стратегічного та євроінтеграційний векторів розвитку галузі. Реалізація зазначених напрямів державного регулювання легкої

промисловості забезпечить підвищення конкурентоспроможності легкої промисловості, інноваційний та інвестиційний розвиток галузі, формування ефективної вітчизняної зовнішньоекономічної політики в умовах євроінтеграції та підвищення інвестиційної привабливості легкої промисловості на національному та міжнародному ринку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Дослідження основних принципів формування механізму державного регулювання легкої промисловості в Україні, особливостей державного регулювання легкої промисловості в умовах євроінтеграції, стратегій регіонального управління легкою промисловістю в Україні, дозволило розробити напрями удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості в Україні, які охоплюють основні елементи нормативно-правового, економічного та фінансового механізму державного регулювання легкої промисловості на державному та регіональному рівні та враховують стратегічний та євроінтеграційний вектор розвитку промисловості України. Формування, удосконалення, впровадження та реалізація механізму державного регулювання легкої промисловості в Україні є перспективним напрямком розвитку державної промислової політики країни, що надасть змогу вирішити ключові проблеми розвитку промислового комплексу, сприятиме виходу легкої промисловості з кризи, підвищенню її конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках.

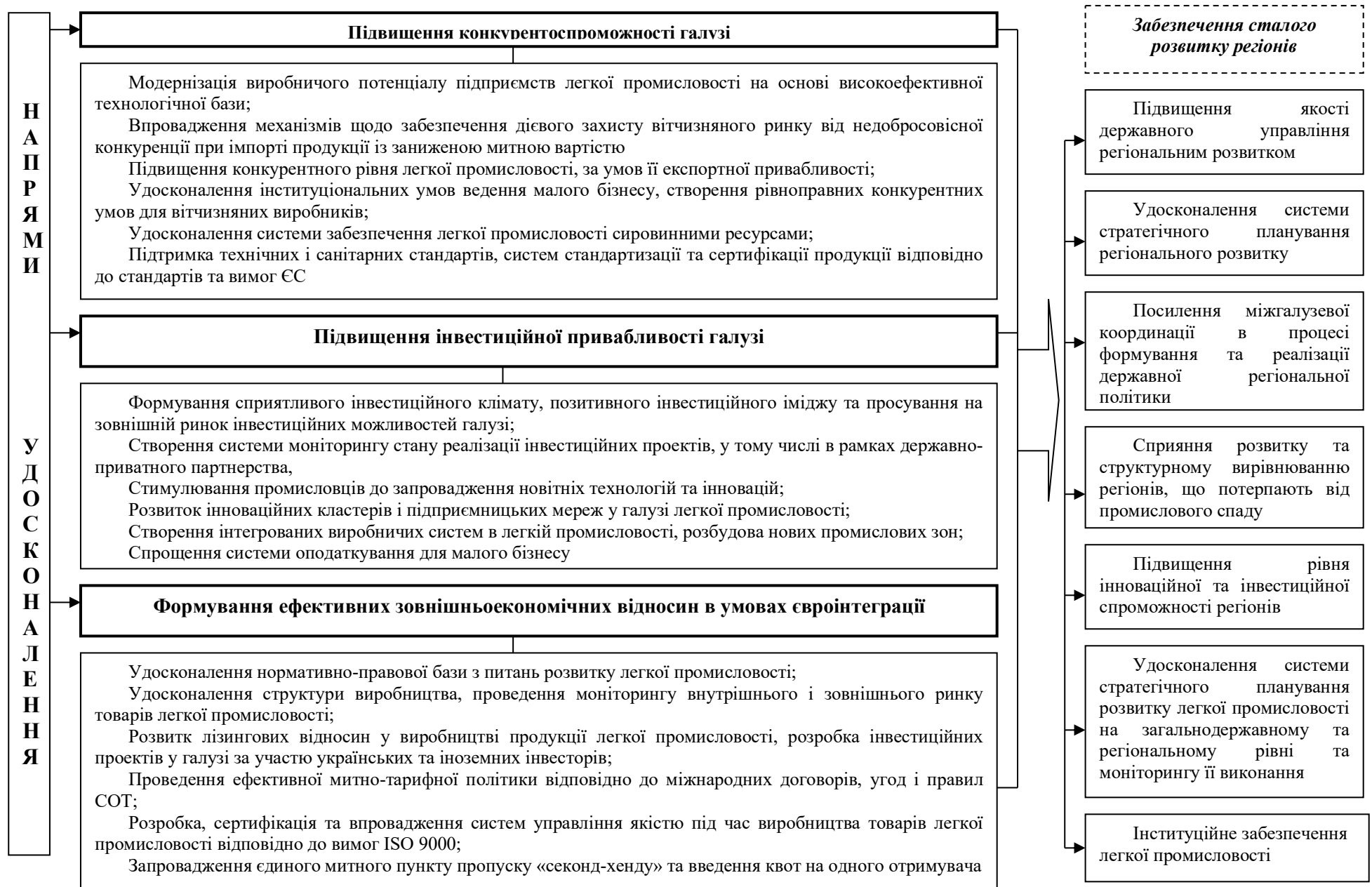

Рис. 1. Напрями удосконалення механізму державного регулювання легкої промисловості в Україні

Література

1. Гавриленко Т., Бродюк І. В. Перспективи розвитку легкої промисловості України в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Економічні горизонти. 2018. №1. С. 28-34.
2. Гончаров Ю.В. Легка промисловість України: теоретико-методологічні засади управління розвитком в умовах інтеграції до СОТ. Київ: КНУТД, 2011. 332 с.
3. Дейнеко Л.В. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. Дейнеко Л.В. Київ: НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2018. 158 с.
4. Касьян Л. Е. Стан та перспективи розвитку легкої промисловості України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Вип.6(1). С. 147-150.
5. Промислове виробництво в Україні у 2018 році. Економічний дискусійний клуб. URL: <http://edclub.com.ua/analitika/promyslove-vyrobnyctvo-v-ukrayini-u-2018-roci>
6. Черних В.В. Сучасні тенденції регіонального розвитку та транскордонного співробітництва в Європі і Україні. Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6860/7674>

References

1. Gavrilenko, T., & Brodyuk, I.V. (2018). Perspectives of development of light industry of Ukraine in the conditions of unstable environment, Economic horizons, 1, 28-34.
2. Goncharov, Yu. V. (2011). Lehka promyslovist' Ukrainy: teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnia rozvytkom v umovakh intehratsii do SOT [Light Industry of Ukraine: Theoretical and methodological principles

of development management in the context of WTO integration], KNUTD, Kyiv: Ukraine.

3. Dayneko, L.V. (2018), Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostannia ta onovlennia ukrains'koi ekonomiky : naukovo-analitychna dopovid' [Industry Development for Growth and Renewal of the Ukrainian Economy: Scientific and Analytical Report], in Dayneko, L.V. (ed), NAS of Ukraine, State Institution «Inst. and predicted. NAS of Ukraine, Kiev, Ukraine.
4. Kasyan, L.E. (2016). Status and prospects of light industry in Ukraine, Scientific Bulletin of Uzhgorod National University, 6 (1), 147-150.
5. The official site of Economic Discussion Club (2018), “Industrial production in Ukraine in 2018”, available at: <http://edclub.com.ua/analitika/promyslove-vyrobnyctvo-v-ukrayini-u-2018-roci> (Accessed 31 July 2019).
6. Chernykh, V.V. (2018), Current trends in regional development and cross-border cooperation in Europe and Ukraine. Ukraine's Development Strategy [Online], available at: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6860/7674> (Accessed 31 July 2019).